

**БЪЛГАРИСТИКАТА
В КИЕВСКИЯ НАЦИОНАЛЕН УНИВЕРСИТЕТ „ТАРАС ШЕВЧЕНКО“**

Цветана ГЕОРГИЕВА

КНУ „Тарас Шевченко“ – Киев (Украйна)
E-mail: gacco@abv.bg

**BULGARIAN STUDIES IN THE TARAS SHEVCHENKO NATIONAL UNIVERSITY OF
KYIV**

Tsvetana GEORGIEVA

Taras Shevchenko National University of Kyiv
E-mail: gacco@abv.bg

ABSTRACT: The article puts emphasis on the following aspects related to the development of the Bulgarian Language and Literature programme at the Taras Shevchenko National University of Kyiv. The first part of the article gives an insight into the period before the opening of the programme (1973) – and it is also about Ukrainian lecturers teaching Bulgarian at the Department of Slavic Languages at the university. The second part of the article generalizes the work of the Bulgarian lecturers sent by the Ministry of Education and Science of Bulgaria in order to support the development of the programme. Another part of the article is about an educational course in Bulgarian literature for BA and MA students who study Bulgarian. Training programmes, courses and other forms of education in Bulgaria are available for students and assisted by the Bulgarian institutions not only in order to meet high scientific and educational criteria, but also in order to improve the public image of Bulgarian Studies at the Taras Shevchenko National University of Kyiv.

KEYWORDS: Bulgarian studies, teaching, science, lecturers, the Taras Shevchenko National University of Kyiv.

Изучаването на български език, литература, история и култура в Киевския национален университет „Тарас Шевченко“ (Украйна) има вече немалка история. Специалността „Български език и литература“ е открита през 1973 г., а от 1987 г. до днес в Киев преподават български лектори. Специалността „Български език и литература“ представлява формат на развитието на българистиката зад граница, развитие, в което влагат усилията си много преподаватели – доценти, професори, доктори – от България и за което страната ни (в лицето на МОН) полага немалко усилия, финансови и организационни.

До 1973 г. в Киевския национален университет „Тарас Шевченко“ изучаването на български език и литература е факултативно – в рамките на други славянски филологии и дисциплини¹. Все пак някои от завършилите славистика в университета са посветили научните си разработки именно на българистиката. *Н.С. Шумада* (1926–2013) например изследва българския фолклор, съставя за украински справочни издания енциклопедични статии за български дейци на културата, превежда. Българо-украинските литературни връзки са предмет на дисертацията на *О.В. Шпильова* (от Института за литература към Украинската академията на науките) и на работите на полонистката *В. О. Захаржевска* (1932–2012).

Изучаването на български език като факултативен предмет в украинска и руска филология започва през 1963 г., когато проф. В. И. Масалски кани във Филологическия факултет родената в София и завършила Софийския университет „Св. Климент Охридски“ *Тетяна В. Лапинска (Гурска)* (1934–1987). През дългогодишната си работа в университета тя е допринесла за формирането на Киевската българистична школа, като е насочвала интереса на редица поколения студенти към българския език и култура.

През 1967 г. преподавател по български език в университета става *проф. д.ф.н. Иван А. Стоянов* (1935–2016), роден в българското село Банивка (Одеска област). Той завършва българистика в Ленинградския университет, защитава дисертация върху етимологията на

¹ Сведенията тук и по-надолу, свързани с украинци, преподаватели в катедрата по Славянска филология, са по непубликувани материали на Л. Петровска и О. Чмир.

даден вид глаголи в българския език и работи (в периода 1967–1987 г.) в Катедрата по славянска филология като преподавател по български език. Иван Стоянов се занимава с проблемите на историята на българския литературен език, лексикологията, особеностите на езика на българите в Украйна и Молдова, на които е посветена и докторската му дисертация („Българска мова в Україні: проблеми функціонування і розвитку лексики“, 1995 г.). Ив. Стоянов преподава също така известно време украински език в Софийския университет, по-късно ръководи в КНУ Катедрата по славянска филология и става декан на Факултета по международни отношения и славянски филологии.

Първият випуск студенти в специалността „Български език и литература“ постъпва в Киевския национален университет „Тарас Шевченко“ през 1973 г. Със студентите българисти (освен Т. В. Лапинска и проф. д.ф.н. И. А. Стоянов) работи (от 1975 до 2011 г.) и *доц. д-р Оксана В. Ковал-Костинска*, завършила ФФ на КНУ през 1970 г. и защитила дисертация върху лексикално-семантичната група на цветовете в българския език. Тя превежда български литературни текстове, автор е също на учебни пособия по български език. Завършилият КНУ през 1981 г. *д-р Анатолий В. Ерема* защитава през 1990 г. дисертация на тема върху българския фолклор („Болгарські народні загадки: історико-функціональні особливості і поетика“) и работи също към Катедрата по славянска филология като асистент. По-късно преподава в Ягелонския университет в Краков (1993–1995 г.) и в държавния университет на Пенсилвания (гр. Стейт Колидж), САЩ. През 1997 г. започва работа в Украинската телевизия и от 2006 г. режисира телевизионния канал „1 + 1 International“. От първия випуск българисти е *Микола Ярмолюк*, който започва работа като преподавател по български език в новосъздадената специалност в Университета „Иван Франко“, гр. Лвов. По-късно той работи в Посолството на Украйна в България (1998–2002 г.), в Посолството на Украйна в Полша и в Министерството на външните работи на Украйна.

Сред сегашните преподаватели по българистика в КНУ е *доц. д-р Олена Р. Чмир*. След като завършва през 1979 г. в КНУ Български език и литература, тя работи отначало в Института по езикознание на Украинската академия на науките, а по-късно (1988–1989 г.) специализира в България. В Катедрата по славистика работи от 1996 г. и е директор на Центъра по български език, литература и култура (от 2013). През 2006 г. защитава дисертация на тема „Лексика права у старослов'янській та давньоруській мовах“. Преподава на студентите българисти нормативна граматика, история на книжовния език, историческа граматика, увод в славянската филология. Под ръководството на проф. И.А. Стоянов и в съавторство с него през 1988 г. съставя Българо-украински речник («Болгарсько-український словник»).

От 2008 г. българистични дисциплини в Катедрата по славистика води *Тетяна Ст. Доценко*, бесарабска българка, завършила украинска и българска филология в Измаилския държавен педагогически институт (Украйна). Тя преподава съвременен български литературен език, краезнание на България, специфика на устния превод, теория и практика на превода и др.

През 2009 г. в Катедрата започва своята преподавателска работа *д-р Леся Евг. Петровска*, завършила българистика в КНУ и защитила дисертация върху българската фразеология; била е лектор в Белград и Загреб, с интереси в областта на българския, сръбския и хърватския език.

През 2011 г. в Катедрата е работила също *д-р Олена О. Охотна*, завършила българска и украинска филология в КНУ и магистратура в Софийския университет. Защитила е дисертация на литературоведска тема („Творчість Алеко Константинова: концепти „ідентичності“ та „іншості“, 2011).

Българистиката в КНУ основно се поддържа от лекторите, които МОН – България, след провеждането на конкурс, изпраща в Украйна. Лекторите в КНУ са по изискване литературоведи и преподават тази част от учебната програма на студенти и магистри, която е свързана с българската литература, историята, културата, а също така различни лекционни курсове, посветени на литературната теория, практика и превода. В Катедрата по славянска филология (в Института по филологии – съответстващ като административна единица на наш факултет) през последните 31 г. до днес са работили висококвалифицирани и мотивирани българисти, които (с изключение на Лидия Терзийска, която е украинистка), имат като основна

специалност „Българска филология“ и по време на лектората си в КНУ са били минимум доценти и доктори.

Пръв през 1987 г. в Киев е изпратен **доц. д-р (сега проф.) Костадин Динчев** (род. 1934 г.), чиято основна месторабота тогава е била ЮЗУ „Неофит Рилски“, Благоевград. Той е фолклорист и краевед, дългогодишен преподавател. Сред основните му публикации трябва да се посочат книгите: „Българският фолклор в локално-регионалното му разнообразие“, „Българският фолклор (подялба и размисли)“, учебникът „Увод във фолклористиката“, и др.

През 1992 г. до 1994 г. в Катедрата по славянска филология в КНУ работи **доц. д-р Лидия Терзийска** (от Софийския университет „Климент Охридски“). Тя е завършила през 1963 г. висшето си образование в Киевския университет, в специалност „Украинска филология“. Защитила е дисертация върху българската тема в украинската литература след Втората световна война. Чела е лекции по руска литература. След откриването на украинска филология във Факултета по славянски филологии, Лидия Терзийска преподава в СУ дисциплини като украинска литература (стара и съвременна), исторически и културни реалии на Украйна. Тя е преводач и президент на Асоциацията на украинистите в България, автор на десетки статии върху украинската, руската и българската литератури.

В периода 1994–1998 г. в Катедрата по славянска филология на КНУ работи **доц. д-р (сега проф.) Стилиян Стоянов** (1961 г.). Той е хабилитиран преподавател по теория и история на литературата в Югозападния университет „Неофит Рилски“ (Благоевград), с научни интереси в областта на популярната и масовата литература, социологията на литературата. Автор е на изследването „Литературата на двора“, на съпоставителни анализи между произведения на българската и украинската литератури, на пособия и учебна литература.

От 1998 до 2002 г. литературоведските дисциплини на студентите българисти са преподавани от **доц. д-р Маргарита Славова** (1947 г.) от Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“. Тя е специалистка в областта на фолклора, теорията и историята на детската литература. Сред по-важните ѝ публикации могат да се посочат книгите „Българската Пепеляшка“ и „Метаморфози на приказното“.

През 2002–2006 г. лектор в КНУ е **доц. д-р (сега проф.) Веселин Панайотов** (Шуменски университет „Епископ Константин Преславски“). Той защитава дисертация през 1986 г. по стара руска литература и руски фолклор в Московския държавен университет „М. В. Ломоносов“. В. Панайотов е медиевист и фолклорист, преподава стара българска литература, стара руска литература, български фолклор, средновековна българска култура, българска палеография, текстология и др. Сред основните му изследвания са монографиите: „Богомилството и апокрифните цикли в старобългарската литература“, „Апокрифните цикли в Тълковната палея“, „Маргиналии“ и др. Автор е на учебна литература и на електронни помагала.

В периода 2006–2011 г. лектор е **доц. д-р (сега проф. д.ф.н.) Христо Манолакев** от Института за литература при БАН. Той защитава дисертация на тема „Руската белетристика в България през Възраждането. Проблеми на рецепцията. 1852–1878“. Неговите научни интереси, свързани с българистиката, са в областта на литературата на Българското възраждане. Изследва също темата за руската литературна емиграция в България (1919–1944). Сред основните му научни публикации е монографията „Текст и граници. А. С. Пушкин и неговите „Повести на Белкин“. Докторската му дисертация е на тема: „Слово и Тяло (Из историята и херменевтиката на руския литературен канон)“.

От 2012–2016 г. лектор в КНУ е **доц. д-р Мариета Иванова-Гиргинова** (Институт за литература към БАН). През 1996 г. тя защитава дисертация за жанрова специфика на българската драма между двете световни войни. Има две книги в областта на историята на литературата и поетиката на модерната драма: „Лабиринтът на драмата“ и „Блянове по модерната драма“. През 2017 г. спечелва (към ФНУ) проекта „Преломите в украинската и българската култура (XIX–XXI в.)“, част от който беше реализиран с участието на лектора, студентите и Катедрата по славянски език при КНУ.

От 2016 г. до сега в Катедрата по славянска филология работи **проф. д.ф.н. Цветана Георгиева Петрова** (Университет по библиотекознание и информационни технологии,

София). Тя завършва специалност „Българска филология“ (и втора специалност „Руски език“) през 1984 г., а по-късно и магистратура по теология. Защитава дисертация по теория на литературата в МГУ „М. В. Ломоносов“ (Москва) и специализира при световноизвестния културолог Е. М. Мелетински. През 2006 г. защитава докторат по история на литературата, културата и религията. Професор от 2009 г. със седем монографии и три учебника в областта на съвременната българска литература и култура, модернизма, постмодернизма и религиозната проблематика в литературата. Сред основните ѝ изследвания трябва да се отбележат монографиите: „Българска митологична проза“, „Unio mystica и българският символизъм“, „Евангелието в литературата на българския модернизъм“. Цв. Георгиева има голям академичен опит в преподаването на българската литература и култура, разработила е десетки дисциплини, ръководила е докторанти и редица научни проекти, сътрудничила е на международни славистични центрове, работила е като научен редактор, рецензент и преводач. През 2018 г. на украински език (и за целите на лектората) излезе книгата ѝ „Міфи та архетипи в болгарській літературі (друга половина 20. ст.)“.

Може без уговорки да се отбележи, че лекторите по български език, литература и култура в КНУ са филолози с високи компетентности. Освен изпълняването на академичните си задължения като преподаватели, те създават програми по учебни дисциплини, сътрудничат на български университети за сключване на междуинституционални научни и образователни договори (вкл. „Еразмус +“), даряват литература (учебна и художествена за целите на обучението), подготвят и реализират международни научни проекти, канят изтъкнати учени за изнасянето на лекции в Института по филологии на КНУ, участват в научния живот на Катедрата по славистика – в конференции, семинари, годишнини, публикуват статии в украински академични издания, подпомагат слависти от катедрата да публикуват в български научни издания. През 2018 г. за студентите българисти бяха осигурени (с помощта на спонсор и Агенцията за българите в чужбина) 6 комплекта български национални носии от различни краища на страната. Беше отпечатана в превод на украински език научна монография върху съвременната българска литература и проведена презентация на тази книга в Киев и Львов – местата, където академично се изучава български език и култура. Бяха проведени конференции и културни дейности по българо-украинския научен проект в областта на литературата (авангарда – български и украински).

По такъв начин българските лектори през години показват високо ниво на научна, културна и образователна работа. С високия си професионализъм те доказват, че българската култура не означава единствено изучаването на националните ни обичаи, на фолклорни песни и танци, правене на мартеници, рецистиране на стихотворения, туризъм. Те са подготвени да представят многовековната българска история, археология и култура като част от европейския духовен процес, стремят се да преодолеят *културните стереотипи в украинските научни среди за образа на България и българите*. Такива стереотипи (от времето на социализма и след разпадането на СССР) например са: „България – 13-та република на Съветския съюз“; „5-вековното османско робство над българите е същото като вековното руско господство над украинците“; „влиянието, което са оказали украинските писатели върху българската литература“ (влияние, което фактически е пренебрежимо малко); „историята на Македония с България е същата като историята на Украйна с Руската империя“; „езикът на средновековните текстове е „старославянски“ (както твърди руската имперска наука, а след нея съветската и украинската), а не „старобългарски“ („Altbulgarisch“ – немската и българската медиевистична наука), каквато е историческата истина за влиянието на книжната култура от Преслав и Охрид през X век, а след това на Търновската школа – през XIII–XIV век – върху Киевска Рус и т. н. Лекторите българисти работят за преодоляване на снизходителното отношение към политическата ориентация „България в Европа“ и с огромното желание да внушат здрав научен и културен интерес към България и българите, а не само конюнктурен и прагматичен поглед към страната ни.

Преподаването на българска литература, история и култура в момента е в рамките на катедрата по Славянска филология към Института по филология на Киевския национален университет „Тарас Шевченко“ и разполага със свой Център по български език, литература,

история и култура и библиотека. Студенти от специалност „Български език и литература“ (и втора – „Украински език и литература“) са приемани всяка втора година. Бакалавърската програма е четиригодишна, а магистърската – двегодишна. Езиковедските дисциплини включват изучаването на: *Съвременен български език, История на литературния език, Историческа граматика, Краезнание, Езикова култура, Сравнителна граматика на славянските езици, Славянски фолклор*. От втори курс студентите българисти имат възможност да изучават втори славянски език (чешки, хърватски).

За литературоведските дисциплини, преподавани от лекторите от България, през учебната 2017–2018 г. проф. Цв. Георгиева изработи учебна програма от 30 страници, която предстои да бъде преведена на украински език. Програмата е снабдена с богата основна и допълнителна научна библиография по съответните теми, автори и произведенията им, съдържа също необходимите справочници, речници, енциклопедии и електронни ресурси. Програмата обхваща курсове лекции, които, според хорариума и спецификата на курсовете българисти (например филолози, преводачи и под.), се четат на бакалаври и на магистри през шестгодишния срок на обучение. Дяловете на програмата са:

1. *Стара българска литература (IX до XVIII век)*. Запознава студентите с поетиката на старобългарската литература, нейните връзки и взаимоотношения с византийската литература и с другите славянски литератури, както и с най-новите постижения на националната и световната медиевистика. Включва темите за: първобългарските надписи, възникването на славянската писменост в Моравия, Панония и България, делото на светите братя Кирил и Методий, двете азбуки. Религиозно-просветната мисия на техните ученици. Преславската и Охридската книжовна школа, „Златният век“ на цар Симеон, Климент Охридски, поетика на похвалното слово, Йоан Екзарх, Константин Преславски, Черноризец Храбър. Богомилската книжнина и апокрифи, поп Йеремия. Старата българска литература на Второто българско царство: цар Иван Александър, Търновска книжовна школа, исихазма, Евтимий Търновски – жития, похвални слова, стилът „Плетение словес“, Григорий Цамблак. Старата българска литература през XV–XVIII век, книжовните средища, дамаскините.

2. *Възрожденска литература (кр. на XVIII – кр. на XIX век)*. Лекционният курс и семинарните занятия са насочени към балканския контекст на явлението – книжовен живот в отсъствие на държавна институционалност, както и към историята – българският възрожденски път към идентичността. Изучават се значимите фигури на Българското възраждане с техните творби. Проблематизират се: „История славяноболгарская“ на Паисий, като Програма на Българското възраждане; формирането на новобългарския книжовен и литературен език, житието – автобиография на Софроний, Рибният буквар; будителите и светските учебници, спомоществателите и училищното дело. Първият периодичен печат. Жанрът *поема* – Найдено Геров, Петко Р. Славейков; песните на Добри Чинтулов, поезията и делото на Христо Ботев. Жанровете „повест“ – Л. Каравелов; „драма“ и „комедия“ – Д. Войников, В. Друмев. Първата възрожденска литературна критика.

3. *Българската литература от Освобождението до Първата световна война*. Курсът представя развитието на българската литература от края на 70-те години на XIX век до Първата световна война – период, в който проблематиката на Възраждането е изживяна, появяват се теми и мотиви, синхронни на модерните процеси в Европа. Обособени са общите явления и трансформационни процеси на периода, появата и развитието на жанровата система, представена е поетиката на индивидуализма и на символизма. Автори: Иван Вазов, Стоян Михайловски, Алеко Константинов, Тодор Влайков, Елин Пелин. Развитие на жанровата система: *роман, философска поема, пътепис, фейлетон, къси разкази, епопея, градски разкази*; опозиции: родно – чуждо, млади – стари. Кръгът „Мисъл“ – философски основи (А. Ницше, А. Шопенхауер) и проблематика в творбите на Пенчо Славейков, Пейо Яворов, Петко Тодоров. Развитие на модерната драма, *ибсенизъм*. Скиталецът; образът на града в началото на XX век. Символизъм (Д. Дебелянов, Е. Попдимитров).

4. *Българската литература между двете световни войни*. Програмата обхваща двадесетте години на 20. век във философския и културен контекст на Европа. Българският символизъм след войните (Николай Лилиев, Иван Радославов и сп. „Хиперион“, Гео Милев и

„Поезията на младите“). Български сецесион/декоративизъм (Емануил Попдимитров, Николай Райнов). Войните от началото на века в творчеството на Й. Йовков, Г. Райчев и др. Българският експресионизъм: Гео Милев, сп. „Везни“ и др. Чавдар Мутафов с „Дилетант“, „Технически разкази“. Българският диаболоизъм; морфологията на диабolistичния разказ. Психоаналитичната проза с повестта „Грях“ на Георги Райчев. Светослав Минков с „американски разкази“. Йордан Йовков в развитието на жанра „разказ“ и поетиката на сборниците му. Ат. Далчев. Е. Багряна. Комедиите на Ст. Л. Костов. Поетичното поколение на 40-те г. с Ал. Геров, Ал. Вутимски, Б. Райнов, В. Петров. „Осъдени души“ на Димитър Димов; Емилиян Станев с „Крадецът на праскови“.

5. *Българска литература от втората половина на XX век.* Периодът 1944–1956 г. – българският литературен живот в контекста на соцреализма. Норма в литературата; „социалистически реализъм“, „производствен роман“, „бригадирското поколение“ поети (Пеньо Пенев). Голямата епическа вълна на 50-те години: Димитър Талев, Димитър Димов. „Случаят Тютюн“. Априлското поколение поети (60-те г.: Л. Левчев, А. Германов, Ст. Цанев, Хр. Фотев). Дискусиите, свързани с т. нар. „котловинна литература“. „Диви разкази“ на Николай Хайтов. Демитологизиращи тенденции в прозата на 60-те г.: Ивайло Петров („Преди да се родя и след това“). Психологическа проза: Павел Вежинов – „Барьерата“, Блага Димитрова – „Лавина“, Емилиян Станев – „Лазар и Исус“. Нови техники в поетиката на историческия роман: „Цената на златото“ на Генчо Стоев, Вера Мутафчиева – „Случаят Джем“. Историографският мит във „Време разделно“ на Антон Дончев. Сатирата – Атанас Мандаджиев („Баш Майсторът“), поемите на Валери Петров. Сюрреализъм (Константин Павлов, прозата на Борис Христов). Митът за Левски (у Стефан Цанев, Константин Илиев, Йордан Радичков). Митологичното и новите митологеми в прозата на Йордан Радичков. Архетипи (Виктор Пасков – „Балада за Георг Хених“). Антиутопията: Евгени Кузманов – „Чайки далеч от брега“. Драма на абсурда („Лазарица“ на Йордан Радичков).

6. *Текстът в епохата на постмодернизма.* Литературно-теоретични и културологични предпоставки на постмодернизма (постструктурализъм и деконструктивизъм). Жак Дерида; светът като текст; метатекстове (Жан-Франсуа Лиотар), попарт, концептуализъм, соцарт, симулакри. Постмодернизмът от 80-те и 90-те години. Необарок. Шоу и власт. Общество на спектакъла. Игра. Теорията за театралното – пърформанс. Постмодернизмът като специфичен маниер на писане: понятието „йерархия“ в текста на постмодернизма; „математически“ похвати в писането, „смъртта“ на автора, „несъстояният се читател“, интертекстуалност, ирония, шизоанализ; многоетажно писане. „Женско писане“. „Нова биографичност“. Постмодерни аспекти на българската литература (поезия и проза – представители, теми, творби). Дискусии около феминизма, литературни дебати, литературните общности и кръгове в условията на постмодерния социален и културен контекст.

Студентите провеждат практика през всяка година от обучението си, например: фолклорни практики в район с компактно българско население в Украйна (Одеска област); преводаческа практика в посолството на Р. България в Киев. Киевските студенти българисти имат възможност да посещават учебната практика в Софийския университет за един месец, на разменни начала с българските студенти, изучаващи специалност „Украински език и литература“ в СУ.

Отделно всяка учебна година МОН – България отпуска стипендии за студенти и преподаватели за участие в Летни семинари по български език и култура за чужденци. Такива са били организирани във Варна – към ШУ „Епископ Константин Преславски“, към Великотърновския университет „Св. св. Кирил и Методий“ и към ЮЗУ „Неофит Рилски“ в Благоевград. Нови възможности разкрива също програмата за академичен обмен „Еразмус +“, в която КНУ участва със Софийския и с Благоевградския университет.

От 1973 г. Катедрата по славистика в КНУ ежегодно подготвя средно по 10 българисти (бакалаври и магистри) и още толкова студенти, които са изучавали като втори език или факултативно българския.

Направено е необходимото и в административно отношение за развитието и престижа на българистиката в КНУ. През 2013 г., по случай 40 години от откриването на българистиката

в Киевския университет, в присъствието на вицепрезидента на Р. България – тогава М. Попова, и НП посланика на Р. България в Украйна, К. Минчев, е открит Центърът по български език, литература, история и култура, снабден с отделен кабинет. През 2018 г. по европейски проект и отново с помощта на българското посолство в Украйна, на КНУ, и по-специално на Катедрата по славистика, е подарен модерен съвременен оборудван компютърен кабинет, който може да бъде използван както за обучение на българисти и на специалисти с разнообразни езикови компетентности, така и за международни конферентни инициативи.

В заключение ще посоча, че изучаването на българския език, литература, история и култура в Киевския национален университет „Тарас Шевченко“ (Украйна) има достойна за отбелязване история. В първата част на изложението беше представен периодът преди откриването на специалността (през 1973 г.), както и настоящите преподаватели, украински българисти, в Катедрата по славянска филология в университета. Втората част на статията обобщава работата на лекторите българисти, изпратени от Министерството на образованието и науката – България, с цел да подпомагат развитието на специалността. Отделено е място на програмите за изучаване на българската литература от студентите българисти, бакалаври и магистри. Посочени са формите на практики, курсове и други разновидности на обучение в България, достъпни за тях, както и помощта на българските институции за постигане не само на високи научни и образователни критерии в научната и преподавателската работа, но също така за повишаване на престижа на българистиката в Киев.